

Različne opredelitve pojma kultura

- Navade, običaji, vse kar je človek proizvedel, umetnost, glasba, jezik, šola, vera...
- Kultura v sociologiji predstavlja način življenja, vse človekove materialne in duhovne stvaritve, umetno ustvarjen simbolni svet.

Sestavine kulture

- INKULTURACIJA=proces vključevanja posameznika v kulturo neke družbe.
- Kultura je INTEGRIRANA to pomeni da je sestavljena iz različnih sestavin. Torej če se spremeni prva sestavina se spremeni celotna kultura.
- 1)simboli 2)jezik 3)vrednote 4)norme 5)moralne opredelitve, običaji, tabuji, navade 6)materialna kultura, tehnologija

1)simboli

- Nosí pomen, prepoznajo ga pripadniki določene kulture.
- Imajo sporazumevalno, identifikacijsko in povezovalno vlogo.
- Simboli so se spreminjali skozi čas zaradi družbenega konteksta.

2) jezik

- Je simbolni sistem.
- Zveza med glasovi in pomenskim svetom je dogovorjena, arbitramna.
- prednost jezika=sporazumevanje.
- Funkcija jezika= komunikacijska, povezovalna, sredstvo kul. Reprodukcijska
- Odseva naravne in družbene okoliščine življenja v skupnosti.

3) Vrednote

- Je prepričanje o tem kaj je dobro, zaželeno, lepo ...
- Na njihovi osnovi oblikujemo stališča, razlage...
- Usmerjajo naše delovanje
- Ločimo: - individualni ravni (družina, strpnost, prijateljstvo...)
- družbeni ravni (demokracija, mir, svoboda, prostovoljstvo...)
- materialne vrednote (denar, avto, hiša) lahko pride do vrednostne preobrazbe

4) Družbene norme

- So pravila, ki določajo obvezno oz. pričakovano obnašanje družbe.
- Delimo: - formalne (zakoniki, pravilniki)
- neformalne (odgovori znotraj vrstniške skupine, družine...)
- Norme so izvedene iz vrednot. Nekatere ponotranjimo in jih spoštujemo, druge pa spoštujemo ker se bojimo sankcij oz. zunanje prisile.

Formalni:

- izvaja ga policija, inšpekcija, sodišče, centri za socialno delo.
- izvaja se ga z opazovanjem, represivno s sankcijami. REPRESIJA= z grožnjo poskušati doseči konformizem med ljudmi z osveščanjem javnosti prek medijev.
- KONFORMIZEM=spoštovanje družbenih norm

Neformalni:

- izvajamo ga ljudje v vsakdanjem življenju, ko drug drugega ocenjujemo ter opazujemo.
- podvrženi smo mu s strani države, ker preko politike, ki jo sprejema, kroji življenja državljanov
- zelo močan nadzor poteka preko množičnih medijev

5) običaji, tabuji, navade

- Običaj=utrjen vzorec vedenja, ki se v skupnosti ohrani dalj časa (pust, martinovo)
- Tabu=stroga prepoved določene dejavnosti v javnosti (najpogosteje v spolnosti).
- Tabu incesta=prepoved spolnega občevarjanja med ožjimi sorodniki
- Tabu glede prehranjevanja
- Navade=rutine vsakdanjega življenja. Vzorci kolektivnega vedenja

6) materialna kultura, tehnologija

- ARTEFAKTI=vse materialne stvaritve človeškega dela
- TEHNOLOGIJA=načini obdelovanja, predelovanja in privzivanja narave
- MATERIALNA HIPERPRODUKCIJA=gre za proizvodnjo velikega števila raznovrstnih dobrin

Diskriminacija

- Pomeni neenakopravnost v odobravanju posameznika oz. posameznice v primerjavi z nekom drugim. Odraža se tako, da nekdo ne dobi zaposlitve zaradi svoje etnične pripadnosti, rase...

Kulturna raznolikost

- živimo v svetu mnogih kultur
- vsaka kultura je celotna, kompleksna, je celota materialnega in duhovnega ustvarjanja vsebuje vse tisto, kar omogoča ljudem preživetje, reprodukcijo
- kulture so različne. Niso ne boljše ne slabše.

Etnocentrizem

- je stališče, ko vse druge kulture ocenjujemo iz vidika lastne kul.
- lahko pride do dojanja lastne kul. Kot boljše in zaničevanja drugih kul. (kolonializem, fašizem)

Kulturni relativizem

- so sprožili pogosti stiki med ljudmi iz različnih kultur in posledična drugačna miselnost
- je stališče, ki ocenjuje obnašanje ljudi v drugih kulturah s stališča teh kultur
- vse kul. Enakopravne

Spreminjanje kul.

- INVENCIJA=izumljanje
- DIFUZIJA KUL=širjenje kul. Znač. Iz ene družbe v drugo, posledica je zmanjševanje kul. Raznolikosti (ZDA&Kanada)
- Med odnosi med kul lahko prihaja do:
 - ETNOCID=uničevanje neke kul. Druge družbe (sežig knjig)
 - GENOCID=fizično ubijanje ljudi
 - INTERKULTURALIZEM=dve kul. Se medsebojno dopolnjujeta, rezultat pa je nastanek neke nove kul.
 - MULTIKULTURALIZEM= soobstoj več kul. Na nekem območju. Med njimi ni medsebojnih stikov (romi)
 - ASIMILACIJSKI PRITISK=prevladujoče dominantne kul Nad manjšinsko marginalno

Globalizacija

- GLOBALIZACIJA=sklop sprememb v politiki, družbi in ekonomskem sistemu, ki so posledica trgovanja oz. združenja osebnega kapitala na svetovni ravni v okviru multinacionalnih družb.
- SUBKULTURE=kulture znotraj kulture
- znotraj prevladujočih kul. Vzorec se oblikujejo skupine s posebnostmi, s svojimi vzorci vrednot, norm ter vzorcev-obnašanja.
- PROTIKULTURA=kadar subkul. Nasprotuje dominantni kul.
- Subkul. Temeljijo na: glasbeni okus, starost/mladost(punk, emo), skupni interesi (bikerska subkul), glede na raso/etnično znač (romi), glede na religijo (Hare Krisna, Mormoni), glede na različne vrednotne usmeritve (različne mediatativne skup)
- MLADINSKE SUBKUL=pojavi se v 50.letih prejšnjega stol. v ZDA, zaradi naraščanje standarda, podaljševanje šolanja, demokratizacija...HIPIJEVSKA SUBKUL= protikultura, protivojna, ekološka...

Socializacija

- SOCIALIZACIJA=vse življenjski proces v katerem se človek vključi v družbo in sprejme njeno kulturo.
- Vidiki socializacije:
 - *proces poteka v interakciji z drugimi
 - *ponotranjenje(interiorizacija) družbenih vrednot in norm
 - *učenje prevzemanja in opravljanja družbenih vlog

*oblikovanje identitete in osebnosti (skrpana identiteta)

-OTROŠTVO(primarna socializacija)

*poseben pomen, poteka znotraj družine (v okviru družine)

*ni možnosti izbire, primerjave, samoumevnosti

*čustvene vezi so zelo močne, neformalne norme so prisotne

*je trdna, trajna-odločilna za vse življenje

*razvoj specifično človeškega načina vedenja(izolirani otroci)

*stiki z drugimi in izkazovanje pozornosti odraslih, stabilna vez z vsaj enim človekom. načini učenja potekajo preko posnemanja oz. imitacije, igre vlog ter preko sistemov nagrad ter kazni

-OD OTROŠTVA K MLADOSTI

*poteka v mladosti posameznika. Pojav mladosti kot življenjskega obdobja je znač. Za moderne družbe. Povezan z podaljševanjem šolanja

*vključevanje v mrežo skupin, organizacij, institucij

*različnost, primerjava, izbira, motivacija.

*prevladujejo formalna pravila in sankcije. Posamezniki se obravnavajo po univerzalističnih merilih, za razliko v družbi, ko prevladujejo partikularistična merila.

*čustvene vezi niso več tako močne

-MLADOST

*Ločimo: -klasična mladost (14-18 let)

-podaljšana mladost (19-24)

-predodraslo obdobje(25-29)

*Zaradi omejenih zaposlitvenih možnosti se veliko mladih odloči za nadaljni študij. S tem pa se podaljša odvisnost mladih od staršev.

*Mladost lahko opredelimo tudi kot izobraževalni moratorij-predah pred vstopom v odraslost. Mladi v tem času svoj prosti čas namenjajo lastnim interesom in dejavnostim, ki jih zanimajo. Razbremenjeni pa so dolžnosti in odgovornosti odraslih.

*znaki da mladi prehajajo v odraslost: iščejo službo,zaključijo šolanje, poskusi alkohol

Resocializacija

-je proces v katerem se izničijo učinki prejšnje socializacije

-sprejetje novih oblik vedenja

-odklonsko vedenje: kriminalci, narkomani, alkoholiki

-Goffman:TOTALNE ORGANIZACIJE: izolacija ene vloge posameznika, posebni znaki(uniforma), degradacija, disciplina. *Zakaj je neučinkovita?* Samo določena družba, ki jo poznajo in vmejo se v staro družbo, nadzor nad določeno stigmo-oznako in težje pridobi prijatelje, partnerje, službo..

Spolno diferencirana družba

-družbeno/kulturno izoblikovanje predstave o moških in ženskah

-moškim se pripisuje: delavni, razumski, močni.

Ženskam: pasivne, pridne, delavne, čustvene

-začne se v primarni socializaciji z različnimi odzivi na spol otroka, zunanjo podobo, različne igre

-liki v otroških knjigah in učbenikih tudi povečaj spolno difer. Social.